



národní  
úložiště  
šedé  
literatury

## **Vliv novely zákona o IRZ na ohlašovací povinnosti**

Kubíková, Petra; Hlavatý, Eduard  
2018

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-432023>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 03.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní [nusl.cz](http://www.nusl.cz) .

# Vliv novely zákona o IRZ na ohlašovací povinnosti

| Ing. Mgr. Eduard Hlavatý, Ministerstvo životního prostředí

| Bc. Petra Kubíková, CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Novela zákona č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o IRZ), vznikla jako reakce na potřebu vymezit ohlašovací povinnosti pouze pro významné znečišťovatele mající reálný vliv na kvalitu životního prostředí a minimalizovat do jisté míry zdvojené povinnosti ohlašovat přenosy množství odpadů.

Novela představuje za dobu existence IRZ nejvýznamnější změnu, která zcela mění vymezení ohlašujících subjektů a co se principu týče, IRZ posunuje k Evropskému registru úniků a přenosů znečišťujících látek (E-PRTR)<sup>1</sup>. Novela zákona o IRZ vstoupila v platnost 1. 9. 2016. Ohlašování do IRZ v roce 2017 tak již podléhalo pravidlům uvedené novely, proto lze nyní stručně vyhodnotit její vliv na ohlašovací období 2016.

## Právní ukotvení IRZ a nově zavedené změny

Primárním právním předpisem k problematice IRZ je zákon o IRZ, který byl v roce 2016 rozsáhle novelizován prostřednictvím zákona č. 255/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (novela zákona o IRZ). Nejvýznamnější úpravou je užití vymezení ohlašujících subjektů, které neprovozují jednu nebo více činností uvedených v příloze I nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 166/2006, kterým se zřizuje Evropský registr úniků a přenosů znečišťujících látek (nařízení o E-PRTR). Příloha k zákonu o IRZ aktuálně obsahuje 232 různých činností, převážně i s vyme-

zenou prahovou hodnotou pro kapacitu. Při provozování jedné nebo více činností uvedených v příloze k zákonu o IRZ (v případě, že je uvedena prahová hodnota pro kapacitu, je nutné zohlednit i tu, obdobně jako je tomu v případě nařízení o E-PRTR – viz § 3 odst. 2 zákona o IRZ), je nutné plnit požadavky dle části zákona, jež se týká problematiky IRZ, tj. zjišťovat, vyhodnocovat, evidovat a příp. i ohlašovat příslušné úniky a/nebo přenosy znečišťujících látek či odpadů do IRZ.

Jiné zásadní změny v problematice IRZ nebyly novelou zákona zavedeny. Rovněž ostatní již existující principy zůstávají v platnosti (např. ohlašování za celou provozovnu a nikoliv pouze za vyjmenované činnosti).

## Hlášení IRZ za rok 2016 v ISPOP

Ohlašování agentury IRZ je plněno prostřednictvím Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP). Hlášení IRZ se na celkovém počtu přijatých hlášení podílí necelými 2 %, což za ohlašovací rok 2016 znamenalo celkem 2 975 hlášení. Z tohoto počtu bylo 45 hlášení nezpracovatelných, neboť nesplňovala požadavky definované datovým standardem. Z hlášení, která byla podána v souladu s legislativou, bylo 2 927 v ISPOP úspěšně zpracováno a 1 hlášení na žádost ohlašovatele odloženo.

V zákonem stanoveném termínu

(k 31. 3. 2017) bylo ohlášeno celkem za 2 778 registrovaných provozoven, po termínu za 55 provozoven. Registrace a správa provozoven IRZ probíhá standardně v systému ISPOP. V průběhu roku 2017 bylo zasláno celkem 374 žádostí o registraci nové IRZ provozovny a 49 žádostí o přesun existující provozovny pod nového provozovatele, z čehož více než 90 % žádostí o registraci nové provozovny a 80 % žádostí o přesun bylo zasláno před 31. 3. 2017. Zaregistrováno bylo v roce 2017 celkem 190 nových provozoven, z tohoto počtu bylo 179 provozoven registrováno před zákonným termínem.

## Provozovny, za které je ohlašováno do IRZ

Nařízení E-PRTR definuje provozovnu IRZ jako jedno nebo více zařízení ve stejné lokalitě, které provozuje stejná fyzická nebo právnická osoba. Zákon o IRZ doplňuje, že provozovnu tvoří jedna nebo více stacionárních technických jednotek provozovaných v jedné lokalitě, v níž je prováděna činnost se stanovenou prahovou hodnotou pro kapacitu. Ve vývoji počtu provozoven, resp. počtu hlášení (příčemž jedno hlášení je striktně vázáno na jednu provozovnu) jsou ve vybraných letech patrné dvě výrazné změny trendu (viz **graf 1**). Prvním z nich je prudký nárůst počtu ohlašovatelů mezi roky 2008 a 2009 z přibližně 1 300 provozoven na téměř 4 000. Jeho příčinou byl nepřímo Evropský registr úniků a pře-

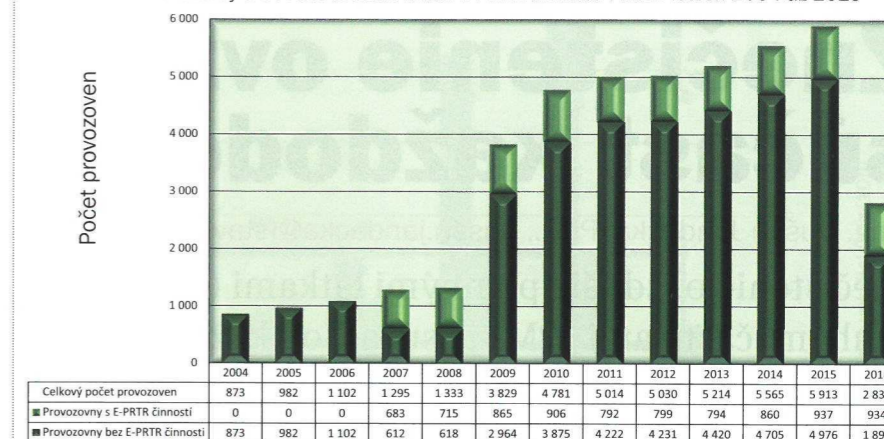
nosů znečišťujících látek (E-PRTR), kterým byla zavedena povinnost sledování přenosů množství nebezpečného a ostatního odpadu, zatímco dříve byly na národní úrovni sledovány pouze přenosy znečišťujících látek v odpadech. Poté následuje setrvalý, ale relativně pozvolný nárůst počtu ohlašovatelů až do roku 2015. Druhá významná změna trendu souvisí s aktuální novelou zákona o IRZ. Tentokrát se ale jedná o výrazný pokles počtu ohlašovacích: z dosavadního maxima téměř 6 000 provozoven na méně než jednu polovinu tohoto počtu.

V této souvislosti je možné zmínit rovněž provozovny s jednou nebo více E-PRTR činnostmi (viz **graf 1**), jichž se novela zákona o IRZ dotknout neměla a jak vyplývá z dat, ani nedotkla. Aktuálně se v posledních třech ohlašovacích letech jedná o zhruba 900 provozoven. Je nutné v této souvislosti doplnit, že se zákonitě nemusí jednat o stejný počet, který je nakonec za Českou republiku ohlašován do E-PRTR. I tyto provozovny mohou ohlašovat úniky/přenosy látek a/nebo odpadů v podlimitním množství nebo např. zaslat pouze údaje o množství styrenu a formaldehydu uniklého do ovzduší či látek v přenosech v odpadech, ale jelikož tyto úniky/přenosy nejsou předmětem ohlašování do E-PRTR, nejsou takové provozovny následně ani na webových stránkách E-PRTR<sup>2</sup> uvedené.

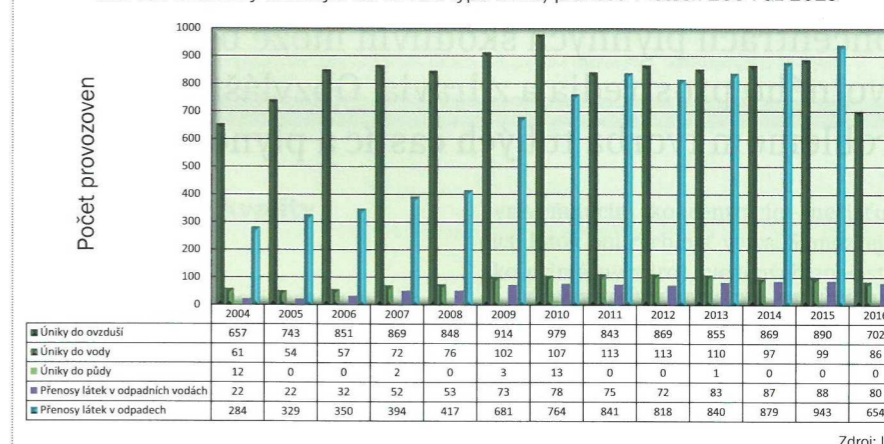
Co se týká rozdělení ohlašování dle typu úniku/přenosu (viz **graf 2**), nejvyšší počet hlášení byl podán za provozovny, které ohlásily úniky do ovzduší, ačkoli oproti předchozímu období jde o pokles o téměř 200 provozoven. Výraznější propad, avšak celkem logický, byl zaznamenán u počtu provozoven, za které byly ohlášeny přenosy látek v odpadech – o téměř 300 provozoven. Mírný propad počtu provozoven nastal i v případě úniků do vody a přenosů látek v odpadních vodách. Úniky látek do půdy nebyly za poslední tři roky ohlášeny žádnou provozovnou.

Nejvýraznější snížení počtu hlášení do IRZ bylo v roce 2016 zaznamenáno u provozoven, za které byly ohlášeny přenosy množství nebezpečných odpadů, následovány byly provozovny ohlašujícími přenosy množství ostatních odpadů. Počet provozoven ohlašujících přenosy množství nebezpečných odpadů v předchozích letech narostl na téměř 5 000. Provozoven ohlašujících množství ostatních odpadů bylo v roce 2015 více než 1 000. U obou typů provozoven došlo k poklesu počtu hlášení s těmito přenosy, kdy nebezpečné odpady za poslední

**Graf 1:** Provozovny s E-PRTR činností a bez E-PRTR činností v IRZ v letech 2004 až 2016



**Graf 2:** Provozovny ohlašující do IRZ dle typu úniku/přenosu v letech 2004 až 2016



Zdroj: IRZ

ohlašovací rok byly ohlášeny méně než polovinou předchozího počtu provozoven. U ostatních odpadů změna nebyla tak výrazná, ale i tak se okruh provozoven snížil o cca 300. V případě ohlašování nebezpečných odpadů je trend obdobný, jako tomu je u celkového počtu ohlašujících provozoven. U ohlašování ostatního odpadu byl vývoj v posledních letech před novelou zákona o IRZ stabilní a počet provozoven se pohyboval okolo 1 000.

## Závěr

Na základě vyhodnocení předložených dat lze konstatovat, že novela zákona o IRZ svůj účel splnila (tj. vymezení ohlašovací povinnosti pouze pro významné znečišťovatele mající reálný vliv na kvalitu životního prostředí – velcí ohlašovatelé a určitá odvětví a minimalizace, do jisté míry, zdvojené povinnosti ohlašovat přenosy množství odpadů) a okruh dotčených činností nad rámec povinností stanovených v nařízení o E-PRTR se podařilo vymezit vhodným způsobem. Posouzení povinnosti ohlašovat do IRZ je nyní pro dotčené

provozovny náročnější, avšak jednorázové (pokud nepřibude v provozovně činnost další nebo nedojde k navýšení kapacity). Získané benefity, tj. odstranění nejen povinnosti ohlašovat do IRZ, ale také vést evidenci, zjišťovat a vyhodnocovat úniky/přenosy v provozovně atd., však nad uvedenou komplikací převažují. Také určité problémy při vymezení jednotlivých činností se v průběhu ohlašovacího období podařilo minimalizovat.

IRZ má jednoznačný přínos v ochraně životního prostředí a do budoucna bude dále rozvíjen a optimalizován tak, aby poskytoval ideální mix benefitů (sběr dat o únicích a přenosech znečišťujících látek) a nákladů na jeho provoz a plnění ohlašovací povinnosti ze strany dotčených subjektů. □

## Seznam použitých zdrojů

- Hlavatý, E. Co přináší novela zákona o Integrovaném registru znečišťování životního prostředí. Odpadové fórum. 2016, 17(10), 30-31
- <http://prtr.ec.europa.eu/>